

Received: January 29, 2020; Revised: April 20, 2020; Accepted: May 1, 2020;

วันรับบทความ: 29 มกราคม 2563; วันแก้ไขบทความ: 20 เมษายน 2563; วันตอบรับบทความ: 1 พฤษภาคม 2563;

ความเสื่อมในอดีตและอนาคตของศีลธรรม MORAL DEGENERATION IN THE PAST AND FUTURE

เตชทัต ปักสังขานีย์¹ ชีษ จุลราช²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย²

Techatat Paksangkane¹ Chit Chulrat²

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus¹

Mahachulalongkorn Buddhist University, Loei Religious College²

Corresponding Author E-mail: techatat.pak@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

ความเสื่อมกลายเป็นวัฏจักรของธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาผ่านช่วงกาลเวลา มีการเปลี่ยนแปลงทุกยุคทุกสมัยทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีกว่าเดิม การพัฒนาเป็นรากฐานของอารยธรรม โดยเฉพาะหลักการอยู่ร่วมกันที่มีกรอบของกฎหมาย ระเบียบประเพณี ศาสนาที่ช่วยวางหลักในการดำเนินชีวิต และสร้างความสงบสุขให้กับสังคม ความเสื่อมและความเจริญมีผลกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หากสังคมขาดศีลธรรมอันดี ความเสื่อมโทรมทางจิตก็จะมามาก การเรียนรู้เท่าทันเหตุการณ์ และอาศัยประสบการณ์จากประวัติศาสตร์จึงเป็นการป้องกันภัยอันตรายได้อย่างดี และเป็นเหตุของการเสริมสร้างความสงบสุขในสังคมโลกอีกทางหนึ่งด้วย

คำสำคัญ: ความเสื่อม; ความเจริญ; ศีลธรรม;

Abstract

Degeneration or deterioration was in reality the natural cycle arisen during the time passing by. The change at any period of time was led to better development. Development was the basis of civilization, especially the principle of association under the scope of laws, regulations, and religions that assisted to specify the principle of human living and made the society peaceful. Deterioration and improvement affected the social change. If the

society were without morality, the decline of human minds increased. Understanding what happened and depending upon historical experiences became a good way to protect from hazards. On the other hand, it was also a cause to strengthen peace in the global society

Keywords: Degeneration; Prosperity; Morality;

บทนำ

การเปลี่ยนของโลกเกิดขึ้นมามากมาย ทำให้สังคมโลกต้องปรับตัวให้เท่าทันเหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนในการทำให้อารยธรรมมนุษย์เริ่มพัฒนาตนเอง พยายามค้นหาสิ่งใหม่ ค้นหาความจริงเพื่อมาหักล้างความเชื่อเดิม แนวคิดที่ไม่ทันสมัยหรือไม่สามารถปรับพัฒนาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีได้ ก็จะถูกทิ้งหรือถูกทฤษฎีใหม่ลบล้างไป สังเกตได้จากลัทธิศาสนาในอดีตที่เคยปรากฏอารยธรรมมาก่อน เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนไปความรู้ วิวัฒนาการทางการศึกษาเรียนรู้ที่เน้นด้านความมีเหตุมีผล มีหลักการที่สมเหตุสมผล ทดสอบทดลองจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาคนทั่วไปได้ จึงจะสามารถอยู่กับยุคสมัยนั้นได้ ลัทธิศาสนาที่มีเพียงความเชื่อที่ไร้เหตุผลก็จะถูกลบเลื่อนไปตามกาลเวลา ทิ้งไว้เป็นเพียงประวัติศาสตร์ที่เคยปรากฏขึ้นมาเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ การเปลี่ยนแปลงจึงเรียกว่าเป็นการชำระความมืดบอดทางความคิดให้มีความแจ่มชัดขึ้นมา และสามารถดีแผ่แนะนำเสนอแนวคิดแนวทางในทางเดินชีวิต ชี้นำหลักการให้กับสังคมเพื่อพัฒนาสังคมนั้นได้ในทางกลับกันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยังนำความเสื่อมมาด้วยเช่นกัน เพราะความเสื่อมเกิดจากความเชื่อในหลักการมากจนไม่ได้มองถึงหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักคุณธรรมจริยธรรม ที่บางครั้งต้องมีความยึดหยุ่นให้เกิดความสงบในสังคม กรณีตัวอย่างเช่นระบบการปกครองในปัจจุบัน มีทั้งประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เหล่านี้ล้วนมีความรูปแบบการปกครองที่ต้องเป็นไปตามระเบียบของผู้นำที่วางไว้ทุกคนต้องปฏิบัติตาม ส่วนในหลักของประชาธิปไตย เป็นรูปแบบใช้คนหมู่มาเพื่อลงมติความถูกต้องวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ผิดก็ถูกลงโทษแต่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาตามความเหมาะสม

จากรูปแบบของการปกครองนี้ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนทางสังคมที่แตกต่างกันจุดมุ่งหมายเพื่อความ เป็นระเบียบในสังคม นั่นคือเหตุและผลของการปกครองนี้ แต่ถ้าผู้นำใช้เหตุผลเอนเอียงไป ทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง สังคมนั้นก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและนำความสับสนวุ่นวายมาสู่ ประชาชน ทำให้ไม่เกิดความสุขได้

ความหมายของศีลธรรม

ศีลธรรม คือ ความประพฤติดีงามทางกายวาจา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546ก: 43) ความประพฤติที่ดีที่ชอบความสุจริตทางกายวาจาและอาชีวะ โดยทางศัพท์ ศีลธรรมแปลว่า ธรรมคือศีล หมายถึง ธรรมชั้นศีล หรือ ธรรมในระดับศีล เพราะศีลเป็นธรรม อย่างหนึ่งในบรรดาธรรมภาคปฏิบัติ 3 อย่าง คือ ศีล สมาธิ และปัญญาพระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินทปญฺโญ) (2520: 89) ให้ความหมายของไว้ว่าศีลธรรม คือธรรมชาติอันมี ปรากฏการณ์เป็นภาวะปกติสุขนี้จะหมายถึงพระนิพพานก็ได้ จะหมายถึงเรื่องต่าง ๆ เรื่อง ธรรมดาก็ได้ เพราะว่าภาวะอันเป็นความปกติ ที่มันเป็นอยู่ได้เองตามธรรมชาติ ก็ควรจะรักษา ได้ยกตัวอย่างแล้วว่า เช่น ภาวะจิตประภัสสรของปุถุชนนี้ ก็เป็น สิ่งที่ควรรักษาพระเมธีธรรมา ภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) ให้ความหมายของไว้ว่า ศีลธรรม หลักแห่งความประพฤติ หรือ แนวทางการ เป็นหลักคำสอนที่ว่าด้วยความประพฤติชอบ ปฏิบัติทางศาสนา เนื่องจากคำทั้ง 4 คำนี้ มีความหมายคล้ายคลึงกัน จึงใคร่ขออธิบายความหมายของคำเหล่านี้ให้เข้าใจเป็น เบื้องต้น ดังนี้

1. ศีลธรรม หมายถึง ระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นข้อควรปฏิบัติเพื่อเป็น เครื่องควบคุมกาย วาจา และใจ ให้มีความสงบและมีความสุข มีขอบเขตแคบกว่าจริยธรรม
2. มนุษยธรรม หมายถึง หลักธรรมที่จำเป็นสำหรับความเป็นมนุษย์ ๆ แปลว่า “ผู้มี ใจสูง” หลักมนุษยธรรมในที่นี้คือ เบญจศีล (ศีล 5) เบญจธรรม (ธรรม 5)
3. จริยธรรม หมายถึง หลักธรรมที่ควรประพฤติหรือใช้เป็นแสงสว่างส่องทางดำเนิน ชีวิตหรือควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา และใจ ให้ตั้งอยู่ในความดี ความงาม และ ความถูกต้อง
4. มโนธรรม คือ ความรู้สึกสำนึกทางศีลธรรมว่า อะไรถูก อะไรผิด อะไรควรและ อะไรไม่ควร มโนธรรมเท่านั้น จะเป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในคอยระลึกรับอกกล่าวตักเตือนตัวเอง

ให้ตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่กระทำ และเลือกกระทำ

ความเลื่อมที่เกิดจากบุคคลภายใน

ส่วนความเลื่อม ในพจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ให้ความหมายว่า ความเลื่อมถอย ความเลื่อมโทรม ความตกต่ำ การถดถอย

ในปราภวสูตร พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 17 ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อติวุตตะกะ-สุตตนิบาต (กรมการศาสนา. 2525: 316 – 319) มีการกล่าวถึงธรรมที่เป็นไปเพื่อความลบเลือน เลื่อมสูญแห่งพระสัทธรรมไว้ดังนี้

1. ภิกษุไม่ฟังธรรม ไม่เล่าเรียนธรรม ไม่ทรงจำธรรม โดยเคารพ
2. ไม่ใคร่ครวญอรรถแห่งธรรมที่ทรงจำไว้โดยเคารพ
3. รู้อรุณรู้ธรรมแล้วไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมโดยเคารพ
4. ภิกษุในธรรมไม่เล่าเรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อติวุตตะกะ ชาตก อัฏฐตธรรม เวทลลสะ
5. ภิกษุไม่แสดงธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดาร
6. ภิกษุไม่บอกธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดาร
7. ภิกษุไม่ทำการสาธยายธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดาร
8. ภิกษุไม่ตริกตรองไม่เพ่งดูด้วยใจ ซึ่งธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาโดยพิสดาร
9. ภิกษุเล่าเรียนพระสูตรที่ทรงจำไว้ไม่ดี ด้วยบทรและพยัญชนะที่ตั้งไว้ไม่ดี แม้อรรถแห่งบทรและพยัญชนะที่ตั้งไว้ไม่ดี ย่อมเป็นเนื้อความมีนัยไม่ดี
10. ภิกษุเป็นผู้ว่ายาก ประกอบด้วยธรรมกระทำให้เป็นผู้ว่ายาก เป็นผู้ไม่อดทน ไม่รับคำพร่ำสอนโดยไม่เคารพ
11. ภิกษุที่เป็นพหูสูต มีการเล่าเรียนมาก ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ไม่บอกพระสูตรแก่ผู้อื่นโดยเคารพ เมื่อภิกษุเหล่านั้นล่วงลับไป พระสูตรย่อมขาดค้ำมูล ไม่มีหลัก

12. วิกฤตผู้เถระ เป็นผู้มักมาก มีความประพฤติย่อหย่อน เป็นหัวหน้าในการลวงละเมิด ทอดธุระในทางวิเวก ไม่ปรารถนาความเพียร เพื่อถึงธรรมที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่บรรลุ เพื่อให้แจ้งธรรมที่ยังไม่ทำให้แจ้ง ประชุมชนรุ่นหลังยอมถือเอาภิกษุเหล่านั้นเป็นตัวอย่าง

13. สงฆ์เป็นผู้แตกกัน เมื่อสงฆ์แตกกันแล้ว ย่อมมีการด่ากันและกันบริภาษกันและกัน แข่งกันและกัน ทอดทิ้งกันและกัน ในเหตุการณ์เช่นนั้น คนผู้ไม่เลื่อมใสย่อมไม่เลื่อมใส และคนบางพวกที่เลื่อมใสแล้วย่อมเหินห่าง

ความเลื่อมที่่เกิดจากบุคคลภายนอก

สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลง สภาพสังคมที่เกิดวิกฤตทางปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขในประเทศมีมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะการเมืองที่ยังระส่ำระสายไม่มั่นคง ความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศของประชาชนมีน้อยมากทำให้การบริหารงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างยากลำบาก ถึงจะมีนโยบายนำเสนอแนะเพื่อการบริหารและเป็นแบบนำไปใช้ที่ดี แต่ขาดผู้นำที่ดีที่เป็นจุดศูนย์รวมความมั่นใจก็ทำให้ไม่สามารถดำเนินการบริหารไปได้ เมื่อบริหารไปด้วยความลำบากความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ การลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศก็ลดน้อยลงเพราะเสถียรภาพการบริหารไม่มีประสิทธิภาพ ผลกำไรจากการลงทุนก็ลดน้อย หรือหดหายไป

เทคโนโลยีที่เรียกว่า ถูกครอบงำด้วยวัตถุนิยม ปัจจุบันประชาชนทั่วไปให้ความสำคัญ เทคโนโลยีและติดในเรื่องของความสะดวกสบายอันเกิดจากเทคโนโลยี ที่เกิดขึ้นสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างดี ความสะดวกทำให้คนในสังคมไม่มีความขยันตื่นตัวในการทำงาน บางคนบางกลุ่ม อาศัยช่องทางความสะดวกสบายนี้ เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์กำไร หลอกลวง ทูจจริต เช่นการซื้อขายสิ่งของออนไลน์ ที่ใช้ต้นทุนน้อยแต่มีผลกำไรมาก เป็นต้น และมีผลสำรวจ จากสำนักงานสถิติฯ เผยผลสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน นายภูษพงศ์ โนนไธสง ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ เปิดเผยผลการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2561 พบว่า ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปประมาณ 63.3 ล้านคน มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 17.9 ล้านคน (ร้อยละ 28.3) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 36.0 ล้านคน (ร้อยละ 56.8) และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 56.7 ล้านคน (ร้อยละ 89.6) เมื่อพิจารณาการมีอุปกรณ์เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนในระหว่างปี 2557 -2561 พบว่า ครัวเรือนที่มีโทรศัพท์พื้นฐานมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 14.4 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 7.2 ในปี 2561 ครัวเรือนที่มีเครื่องโทรสารลดลงจากร้อยละ 2.2 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 0.9 ในปี 2561 ครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ลดลงจากร้อยละ 33.9 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 20.9 ในปี 2561 สำหรับครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.7 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 67.7 ในปี 2561 โดยครัวเรือนมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สายเคลื่อนที่โทรศัพท์มือถือ 3G ขึ้นไป (WCDMA, EV-DO) สูงที่สุดร้อยละ 73.9 รองลงมาเป็นประเภท Fixed broadband ร้อยละ 21.0 Narrowband แบบไร้สายเคลื่อนที่โทรศัพท์มือถือ (2G, 2.5G เช่น GSM, CDMA, GPRS) ร้อยละ 3.2 และแบบ Analogue, modem, ISDN มีเพียงร้อยละ 1.0 แสดงให้เห็นว่าประชาชนคนไทย มีสถิติในความต้องการข้อมูลสื่อเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และการใช้ข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้คนไทยเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว อย่างแพร่หลาย

(ที่มาภาพ : <http://www.nso.go.th/>)

การให้ความสำคัญด้านศีลธรรมน้อยลง

จากข้อมูลดังกล่าวจัดได้ว่ามีผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีหลายอย่างด้วยกันตลอดถึงภาวะทางด้านอารมณ์ของคนในสังคมอย่างมากเช่นเรื่องการสื่อสาร การถ่ายทอดข้อมูล

การขาดการพิจารณาข้อมูลที่ถูกต้องตลอดถึงการสื่อข้อมูลเป็นบ่อนทำลายกันเอง อย่างที่ปรากฏในสื่อโซเชียล ที่มีกรโพสต์ข้อความและภาพวิดีโอในทางเสียหาย ส่ออาจารย์เป็นต้น ทำให้ส่งผลต่อความมีจริยธรรม ศีลธรรมอันดี ลดน้อยลง จากการสำรวจภาวะทางด้านอารมณ์ หรือ สุขภาพจิตของคนไทย นายภูษพงศ์ โนนโตสง ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติเปิดเผยการสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต ปี 2561 จากครัวเรือนตัวอย่าง 27,960 ครัวเรือน พบว่า ประชากรของประเทศไทยร้อยละ 93.5 เป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 5.4) และศาสนาคริสต์ (ร้อยละ 1.1) ที่เหลือเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ รวมทั้งผู้ที่ไม่มีศาสนา (น้อยกว่าร้อยละ 0.1) ส่วนการยอมรับพฤติกรรมทางสังคม ในปี 2561 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป รู้สึกรับไม่ค่อยได้รับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่สุภาพในที่สาธารณะ เช่น ส่งเสียงดัง ใช้อาจาไม่สุภาพ มีผู้ที่รับไม่ได้เพิ่มขึ้นสูงอย่างเห็นได้ชัดเจนจากร้อยละ 42.3 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 53.2 ในปี 2561 ในขณะที่มีความรู้สึกรับได้ลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป ยังรับไม่ได้กับพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้

สำหรับพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศอย่างเปิดเผย มีผู้รับได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 7.5 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 12.3 ในปี 2561 และสำหรับพฤติกรรมการที่ชายหญิง อยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงาน จากการสำรวจในปี 2561 พบว่า ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 41.2) ยอมรับได้และสัดส่วนที่พบสูงกว่าปีที่สำรวจมาก่อนหน้านี้อย่างมาก ในขณะที่กลุ่มที่รับไม่ค่อยได้กับกลุ่มที่รับไม่ได้เลย กลับมีแนวโน้มลดลงอย่างพอสมควร

สำหรับในด้านสุขภาพจิต พบว่ากลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) มีคะแนนสุขภาพจิตต่ำสุด (31.22 คะแนน) และกลุ่มวัยทำงาน (25-59 ปี) กับวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีคะแนนไม่แตกต่างกัน (31.60 และ 31.71 คะแนนตามดับ) เมื่อจำแนกตามระดับคะแนนสุขภาพจิตพบว่า เกินกว่าครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 63.1 เป็นผู้ที่มีความสุขจิตเท่ากับคนทั่วไป ร้อยละ 21.1 มีสุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไป ที่เหลือร้อยละ 15.8 มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป และเมื่อพิจารณาตามเพศและกลุ่มอายุ พบว่าสัดส่วนของระดับคะแนนสุขภาพจิตไม่มีความแตกต่างกันมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีสุขภาพทางจิตของกลุ่มเยาวชนจะลดต่ำกว่าวัยทำงานหรือผู้สูงอายุแสดงถึงวัยรุ่นหรือ กลุ่มเยาวชนไม่สนใจในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จึงประพฤตินิดในเรื่องของ

ศีลธรรมเป็นจำนวนมากเช่นเรื่องของการเสพสิ่งเสพติด ให้โทษ การก่ออาชญากรรม การมีคู่ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

การเรียนและหลักสูตรการศึกษาเรียน

นโยบายทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องการขยายทางด้านการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาที่เท่าเทียม รู้เท่าทันกัน การศึกษาในปัจจุบันถึงแม้จะมีแนวโน้มไปทิศทางที่ดีขึ้น แต่ยังมีผู้ที่ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา ความรู้ที่ทันสมัยมักกระจุกที่ในเมืองใหญ่ ผลประโยชน์งบประมาณก็ตกมาที่เมืองใหญ่ ความต้องการทางการศึกษาของเด็กในชนบทก็เข้าสู่เมืองใหญ่ ทำให้โรงเรียนขยายโอกาส หรือโรงเรียนประจำหมู่บ้านต่าง ๆ ค่อย ๆ ปิดตัวลง และอีกประการหนึ่งส่งผลต่อการศึกษาและพัฒนาประเทศคือ การที่คนไทยในปัจจุบันมีลูกน้อยลง ไม่อยากมีภาระใช้จ่ายอันเนื่องมาจากต้นทุนในการดำเนินชีวิตที่สูงขึ้น บุคลากรในการช่วยพัฒนาประเทศจึงลดน้อยลง ทำให้การพัฒนาประเทศลดลงตามลำดับ การมีนักการเมืองคนเก่า รูปแบบการพัฒนาบ้านเมือง การศึกษาแบบเดิม ๆ หรือหวนคืนรูปแบบเดิม ทำให้ล้ำสมัย การพัฒนาทางการศึกษาต้อยลง การที่จะให้มีการพัฒนาทางการศึกษาที่ดี ต้องเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ ไร้ขอบเขตการกีดกัน ทางความคิด ไม่ติดอยู่กับรูปแบบเดิม นโยบายเชิงนามธรรมนี้ล้วนเป็นรูปแบบที่ดี สามารถพัฒนาและนำพาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี

ศาสนาที่เผยแผ่ในโลกปัจจุบัน

ศาสนาเป็นองค์ประกอบที่ทำให้สังคมมีความเจริญหรือเสื่อมได้ หากแต่จะดำเนินแนะนำทางไปในทิศทางใด ความสำเร็จและความเจริญก้าวมาตั้งแต่อดีตเกิดจากศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ร่วมพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน เห็นได้จากประเทศหลายประเทศที่มีศาสนาเป็นของตนเอง ยอมรับสร้างความเป็นเอกลักษณ์ในการปกครองส่งเสริมให้คนในสังคมปฏิบัติตนและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่ถ้าเมื่อใดที่คนใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือเพื่อหาผลประโยชน์แก่ตนเอง และพวกพ้องของตนเองแล้ว ย่อมสร้างความวุ่นวายและเกิดความไม่สงบขึ้นในสังคม ซึ่งเราสามารถมองเห็นจากประวัติศาสตร์ของสงครามครูเสด ที่ทั้งสองศาสนาได้ทำการสู้รบเข่นฆ่ากันเพียงเพราะมีแนวความคิดที่แตกต่างกันเท่านั้น สร้างความไม่สงบนาน ถึง 300 กว่าปี นั้นเป็นประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง พระพุทธศาสนาเองก็ใช้ว่าจะไม่เคยถูกทำร้าย ทำลาย มีคนที่

กล่าวว่า การทำลาย คือการสร้างใหม่ เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิด แนวทางการปฏิบัติใหม่ หรือวิวัฒนาการแนวคิดแบบใหม่เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปของคนในสังคม

ในประเด็นของการเผยแผ่ศาสนาจนเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมความล่มสลายของของอารยธรรมนั้นปรากฏให้เห็นชัดเจน เช่น ประเด็นการทำลายศาสนสถานของต่างศาสนาของกลุ่มอิสลามเคร่งศาสนา เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2544 ตามคำสั่งของนายมุลลฮ์ มุฮัมมัด อุมร์ ประมุขของรัฐบาลกัวลิบัน ซึ่งให้เหตุผลว่ากฎหมายอิสลามไม่อนุญาตให้บุชารูปเคารพ ในขณะที่นานาประเทศต่างการประณามการกระทำของรัฐบาลกัวลิบันอย่างรุนแรง เพราะหมู่พระพุทธรูปนี้มีใช้สมบัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เป็น "มรดกโลก" อันเป็นสาธารณสมบัติและความภาคภูมิใจของคนทั้งโลก โดยญี่ปุ่นและสวีตเซอร์แลนด์ร่วมใจกันสนับสนุนให้มีการปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปนี้อีกครั้งหนึ่ง

เห็นได้ชัดว่าการที่มีกลุ่มเคร่งศาสนาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างร้ายแรงและสร้างความวุ่นวายในสังคม การไม่เข้าใจหลักการดำเนินชีวิตที่เป็นสากลและมองถึงหลักการที่ตนเองปฏิบัติว่า ถูกต้องแล้ว ไม่ฟังหลักการที่ประกอบด้วยเหตุผลก็จะทำให้สงบนั้น อยู่ด้วยความยากลำบากและเกิดความขัดแย้งดังเช่นที่เคยมีมาก่อน และสามารถเกิดขึ้นได้

การป้องกันความเสื่อม

1. นโยบายความเข้มแข็งทางภาครัฐ

แนวทางการป้องกันความเสื่อมหรือการล่มสลายของศีลธรรม จริยธรรมในสังคม ต้องอาศัยนโยบายที่ช่วยส่งเสริมเช่นในปัจจุบันแนวทางการที่ในหลวงรัชกาลที่ 10 พระองค์ได้จัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคม เป็นอีกแนวทางหนึ่ง ในการส่งเสริมให้เห็นถึงคุณค่า การเสียสละเพื่อสังคม และการช่วยเหลือสังคมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มนุษย์ควรมี เพื่อเป็นหลักแนวทางในการช่วยเหลือ และสรรค์สร้างให้สังคมมีความสงบสุขมากยิ่งขึ้น

2. ความร่วมมือจากเอกชน

เอกชนเป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถช่วยและทำลายไปในเวลาเดียวกัน การที่หน่วยงานของเอกชน ไม่ว่าจะเป็นบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ที่เปิดกิจการเพื่อหวังผลกำไร จากลูกค้าที่มารับบริการ สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการบริการด้วยความสุจริตใจ เป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ไม่เอา

เปรียบ ไม่เห็นแก่ตัวหวังเพียงประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ต้องคำนึงถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับสังคม และต้องรับผิดชอบต่อการกระทำที่ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายเพราะเหตุของความไม่มีศีลธรรมของผู้ค้าขาย เช่นในปัจจุบันมีการเอาเปรียบผู้ซื้อ ตั้งราคาสินค้าไว้สูง แต่คุณภาพของสินค้าต่ำหรือไม่มีคุณภาพ เป็นต้น

3. การให้ความสำคัญกับศีลธรรมในครอบครัว ชุมชน

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่ง ในการหล่อหลอมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นต้นแบบในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมในครอบครัว สร้างความรักสามัคคี ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ครอบครัวถือว่าเป็นศูนย์รวมที่ทำให้เกิดขึ้นได้ง่าย สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนผลที่เป็นรูปธรรมจากการแสดงออก ดังสุภาษิตไทยที่ว่า “การกระทำ ส่อกริยา วาจา ส่อสกุล” เห็นได้ชัดในการแสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรมความประพฤติดี เพราะชาติตระกูลมีส่วนส่งเสริมให้คนในครอบครัวต้องรักษาคุณงามความดีของตนเอง ของเผ่าพันธุ์ตนเอง หากทำเสียหายก็จะส่งผลถึงวงศ์ตระกูลไปด้วย หากครอบครัวให้ความสำคัญ มีผู้นำทำเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี การสั่งสอนคนในครอบครัวก็จะเกื้อหนุน พุดหรือกระทำด้วยความภาคภูมิใจ สังคมรอบข้างถือเป็นแบบอย่างในการทำความดี ก็จะช่วยให้สังคมนั้น ๆ มีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

4. ผู้นำและตัวแทนทางจิตวิญญาณด้านคุณธรรมจริยธรรม

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่เป็นแบบอย่างด้าน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจนในปัจจุบันอีกกลุ่มหนึ่ง คงหนีไม่พ้น นักบวชบรรพชิตในทางศาสนา เพราะศาสนาทุก ๆ ศาสนามีผู้สอนที่เรียกว่า ศาสดา แต่ในปัจจุบันศาสดาเหล่านั้นไม่ได้อยู่แล้ว หน้าที่ของการสั่งสอนเป็นหน้าที่ของเหล่าสาวกที่ได้ศึกษาเรียนรู้หลักการ แนวทางในการส่งเสริมให้คนที่เป็นศาสนิกได้เรียนรู้ปฏิบัติตาม เพื่อให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม หรือที่เรียกว่า การตั้งตนเป็นคนดีในสังคม การที่นักบวชหรือบรรพชิต ได้ชื่อเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณเพราะเป็นผู้บอกกล่าว ส่งสารให้รู้ ตัดสินการกระทำในการทำความดี หลักการตัดสินว่าอะไรชั่ว อะไรดีนั้น เป็นหลักการในทางศาสนาที่วางไว้เป็นรูปแบบในการปฏิบัติ มีการปฏิบัติตามลำดับความเหมาะสมกับสถานะของแต่ละบุคคลที่จะทำความเข้าใจ ทำให้เกิดความแจ่มแจ้ง

บทสรุป

ความเสื่อมในอดีตและอนาคตของศีลธรรม มีเหตุปัจจัยมาจากการขาดศีลธรรมในมนุษย์ ถึงแม้ว่าความสมดุลที่เกิดจากการคานรับของความเสื่อมคือความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ผลของหลักการเหล่านั้นยังเป็นเหตุให้การศึกษาถึงปัจจัยทำไมความเสื่อมต้องเกิดขึ้น การเกิดขึ้นมาจากสาเหตุใด แนวทางการแก้ไขอย่างไร มนุษย์มีศักยภาพด้านการพัฒนาและเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเอง จึงมีแนวทางมากมายเกิดขึ้นเพื่อป้องกันความเสื่อมในเรื่องต่างที่จะเกิดในอนาคต แต่ถึงอย่างนั้นการเตรียมก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเพราะทุกช่วงเวลา มีความไม่สมดุลและมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องค่อย ๆ ปรับแก้ไขเตรียมการป้องกัน

ในทางพระพุทธศาสนาท่านกล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งนั้นมีเหตุปัจจัยเป็นองค์ประกอบ การตามรู้เท่าทันและไม่ประมาทในสิ่งเหล่านั้นถือเป็นการตามเข้าใจความเสื่อม (อิทัปปัจจยตา) และรู้ว่าเมื่อเกิดขึ้นมา ย่อมมีการตั้งอยู่ในชั่วขณะเวลาหนึ่ง ย่อมคล่ำคราเสื่อมโทรมและเปลี่ยน สลายหายไปเป็นสังขธรรมของสรรพสิ่งที่เกิดขึ้น การทำความเข้าใจเรียนรู้ให้ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเรื่องที่ทำให้เราสังคมโลก สามารถแนะแนวทางหลักการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบสุขให้กับสังคมคนหมู่มากได้

องค์ความรู้ที่ได้

จากการศึกษาผู้วิจัยได้องค์ความรู้เรื่องความเสื่อมในอดีตและอนาคตของศีลธรรมมีเหตุปัจจัยมาจากการขาดศีลธรรมในมนุษย์ถึงแม้ว่าความสมดุลที่เกิดจากการคานรับของความเสื่อมคือความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ การป้องกันความเสื่อม ประกอบด้วย 1. นโยบายความเข้มแข็งทางภาครัฐ 2. ความร่วมมือจากเอกชน 3. การให้ความสำคัญกับศีลธรรมในครอบครัว ชุมชน และ 4. ผู้นำและตัวแทนทางจิตวิญญาณด้านคุณธรรมจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2560). *พุทธวิธีในการสอน*, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

- พระพรหมคุณาภรณ์. (2559). *รู้จักพระไตรปิฎก ใช้ชัดใช้ตรง*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โอเจริญมั่นคงการพิมพ์.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2520). *พระพุทธศาสนากับสังคมและการเมือง*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา
- ทินพันธุ์ นาคะตะ, (2521). *พระพุทธศาสนากับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2544). *ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 21, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.
- กรมการศาสนา. (2525). *พระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่มที่ 22 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 14 อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- กรมการศาสนา. (2525). *พระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่มที่ 25 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 17 ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อติวุตตกะ-สุตตนินบาต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สำนักงานสถิติฯ เผยผลสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563 แหล่งข้อมูล <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N26-10-61.aspx>